

[illegible]

PLUIMVEE

[illegible][illegible][illegible]

Wilt u de vragenlijst invullen voor slechts één plaats en niet voor een bepaalde streek. De dorpsnamen van voor de gemeentefusies blijven onze referentiepunten : u vult dus b.v. in voor Zeveneken, gemeente Lochristi.

2.

I. HOENDERACHTIGEN

1. Hoe noemt u die hoenderachtigen in 't algemeen, die geen kippen zijn. Kent u dus een samenvattende benaming voor kalkoenen, pauwen, parelhoenders en eventueel andere hoenderachtigen ?

Wat is de dialectbenaming voor :

2. een gans in 't algemeen ?

3. een mannelijke gans ?

4. een vrouwelijke gans ?

5. een kuiken van ganzen ?

6. een eend in 't algemeen ?

7. een mannelijke eend ?

8. een vrouwelijke eend ?

9. een kuiken van eenden ?

10. een rosbruine eend ?

11. een wit-zwarte eend ?

12. een eend met blauwe veren aan de kop en hals ?

13. een kalkoen ?

14. een mannelijke kalkoen ?

15. een vrouwelijke kalkoen ?

16. een kuiken van kalkoenen ?

17. een parelhoen ?

18. een mannelijk parelhoen ?

19. een vrouwelijk parelhoen ?

20. een kuiken van parelhoenders ?

21. een pauw ?

22. een mannelijke pauw ?

23. een vrouwelijke pauw ?

24. een kuiken van pauwen ?

25. Hoe heet een verplaatshaar leg- en broedhok voor kalkoenen, pauwen, ganzen of eenden (zie tek. 25) ?

II. KIPPEN

26. Hoe benoemt u kippen, hanen, kuikens in 't algemeen ?
Bijv. Vroeger hielden we, nu niet meer.

27. iemand die kippen houdt als enige bedrijfsuitbating ?

28. Hoe zegt men : kippen houden voor de eieren?

29. kippen vetmesten, houden als slachtvee ?

30. Een troep kippen. Bedoeld is de benaming van de hele troep kippen en ha(a)n(en) die vóór de periode van de industriële kippenkweek op een boerderij rondliepen ?

Hoe luidt in uw dialect het meervoud van :

31. haan ?

32. kieken ?

33. hoen ?

34. kiek ?

35. hen ?

Wilt u die woorden schrappen die niet voorkomen.

II. KIPPENSOORTEN

36. een kip van een kleine soort, een dwergkip ?

37. een haan van die soort kleine kippen ?

38. Hoe noemt men kippen die speciaal geschikt zijn voor het leggen van eieren ?

39. kippen die speciaal geschikt zijn om vet te mesten ?

40. kippen die zowel voor de leg als voor de vleesproduktie geschikt zijn ?

Kent u dialectbenamingen voor de volgende kipperassen :

41. de oude inlandse soort, het landhoen ?

4.

42. witte leghorn ?

43. rood-gouden leghorn ?

44. patrijsleghorn ?

45. brakel ?

46. minorca

47. Spaanse witwang ?

48. lakenvellder ?

49. uilebaard ?

50. een koekoekverige soort ?

51. Mechelse koekoek ?

52. Franse koekoek ?

53. rhode-island ?

54. kraaikop ?

55. wigandotte ?

56. orpington ?

57. sussex ?

58. cochin ?

59. brahma ?

IV. NAAR LEEFTIJD EN/OF GESLACHT

Hoe noemt u in uw dialect :

60. een kuiken dat nog in het ei zit ?

61. een pas uit het ei gekomen kuiken ?

62. een vrouwelijk kuiken ?

63. een mannelijk kuiken ?

64. nagaan of een jong kuiken mannelijk
of vrouwelijk is ?

65. een heel klein kuikentje ?

66. een klein, armoedig, nauwelijks
levensvatbaar kuikentje ?

67. een kuiken van vroeg op het jaar ?
(maart)

68. een troep kuikens door een kip
uitgebroed ?

69. een grote troep kuikens (machinaal uitgebroed) ?	
70. een opgroeiend jong dier dat niet meer bij de klokken loopt of dat duidelijk alle pluimen en pennen heeft en een kam begint te krijgen ? (zie tek. 70)	
71. een tweeslachtige jonge kip (of haan)?	
72. een haan (mannetjesdier van het tamme huishoentje) ?	
73. een jong haantje ?	
74. een oude, afgeleefde haan ?	
75. een jonge haan (eventueel van een hele troep) die yetgemest wordt ?	
76. een gesneden of gecastreerde haan ? (zie tek. 76)	
77. een haan die in vechtkampen ingezet wordt ?	
78. een hen of kip (het wijfjesdier van het tamme huishoentje) ?	
79. een jonge kip die bijna aan de leg is of reeds eieren begint te leggen ? (zie tek. 79)	
80. een oude kip die het niet meer waard is te houden, omdat ze nog te weinig legt ?	
81. een haan zonder staart ?	
82. een kip zonder staart? (zie tek. 82)	
83. een kip die aan het verpluimen is en maar weinig pluimen heeft ?	
84. een kip die veel legt ?	
85. een kip die niet goed legt ?	

V. LICHAAMSDLEN

Kent u in uw dialect een benaming voor elk van de volgende lichaamsdelen :
(zie tek 86)

86. kop (1)	
-------------	--

87. kam (2)	
-------------	--

88. oog (3)	
-------------	--

6.	
89.	bek, snavel (4)
90.	kinlellen (5)
91.	oor (6)
92.	oorlel, oorschelp (7)
93.	hals, keel, nek (8)
94.	borst (9)
95.	voorborst (10)
96.	rug (11)
97.	stuit (12)
98.	vleugel (13)
99.	buik (14)
100.	bovendij (15)
101.	hiel, hak (16)
102.	loopbeen, poot (17)

Kent u in uw dialect een benaming voor de volgende onderdelen van het verenkleed van een hoen ? (zie tek. 103)

103.	kopveren (1)
104.	halsveren (2)
105.	rugveren (3)
106.	het zadel, de zadilveren (4)
107.	staartveren (5)
108.	zadelbehang (6)
109.	vleugeldekveren (7)
110.	slagpennen (8)
111.	borstveren (9)
112.	buikveren (10)
113.	dijveren (11)
114.	pootveren (12)

Soorten kammen

115.	de kam van een haan ?
116.	de kam van een kip ?

117. een overhangende kam?(zie tek 117)	
118. een tweerijige kam (zie tek. 118) ?	
119. een nauwelijks zichtbare kam ?
(zie tek. 119)	
120. een pluimbosje op de kop van een
hen of haan (zie tek. 120) ?	
121. het eerste uitspruitsel van een
pluim, een stoppel?	
122. de spoor, het hoornen uitsteeksel
aan de poten ?	

VI. EIGENSCHAPPEN/GEDRAG

123. met de snavel voeder van de grond of
uit de voederbak opnemen ?	
124. door te pikken de andere kippen of
kuikens verjagen of beletten te eten?	
125. mekaar de veren uitpikken ?	
126. mekaar tot bloedens toe pikken ?	
127. van pluimen wisselen ?	
128. de tijd waarin de kippen van pluimen
verwisselen ?	
129. Hoe heet het geluid maken van de
haan o.a. bij dageraad en op onbe-
paalde tijden van de dag, waarbij hij
ook soms met de vleugels slaat; het
klinkt ong. kuukeruurekuuu....
bv. de haan was al vroeg aan het	
130. Het geluid maken van de haan waarmee
hij de kippen waarschuwt of bij zich
roept om iets te pikken ?
bv. de haan roept zijn kippen, hoort
hem...	
131. Hoe heet het geluid maken van de kip
waarmee ze aankondigt dat ze een ei
gaat leggen of pas gelegd heeft ?
Het klinkt ong. als kot,kot, kot...
kedèèk. bv. Die kip heeft zeker een
ei gelegd, hoort ze	
132. Hoe heet het geluid maken van de kip
dat bestaat uit een met tussenpozen
uitgestoten opeenvolging van keelklan-
ken, vooral te horen terwijl de kip
rondloopt en krabt of terwijl ze een
nest zoekt (kur-kur)?(kariën,kurriën)	

8.

133. Hoe heet het geluid maken van een broedse kip ?
Hoort die kip..., ze zal broeden.	
134. Het geluid maken van een kuiken ?
Bij koude weer...de kuikens meer dan anders.	
135. Met de poten in de aarde krabben ?	
136. Met de sporen slaan om zich te verweren ?	
137. Met de vleugels slaan om zich te verweren ?	
138. Bij warm weer of zonneschijn zich in de mulle aarde nestelen ?	
139. Op de stokken slapen ?	
140. een uitwerpsel van een kip of haan ?	
141. eieren voortbrengen ?	
142. regelmatig leggen ?	
143. een dag overslaan bij het leggen ?	
144. van de leg afraken ?	
145. de eieren niet op de daartoe bestemde plaats, maar op een onbekende plaats leggen ?	
146. de eigen eieren eten ?	

VII. VOORTPLANTING

147. geneigd om zich door de haan te laten dekken (trappelen), gezegd van de hen ?	
148. Het bevruchten van de kip door de haan. Wat zegt men dat de haan doet ?
bv. Die haan heeft te veel kippen om ze allemaal te	
149. broeds (gezegd van de kip) ?
Die kip.....	
150. een kip die broeds is ?	
151. een kip die broeds is maar die men niet laat broeden ?	

Een kip van de broedsheid afhelfen door ze :

152a. met haar achterste in koud water te dompelen ?	
153b. zonder eten op te sluiten ?	
154. eieren onder een broedse kip leggen om ze uit te laten broeden ?	
155. op de eieren zitten tot er kuikens uitkomen, gezegd van een broedse kip ?	
156. alle eieren die samen onder een broedende kip liggen ?	
157. een kip die op eieren zit te broeden ?	
158. een kip met kuikens ?	
159. alle kuikens die in een maal door een kip uitgebroed worden ?	
160. een bevrucht ei ?	
161. een bebroed maar onbevrucht ei ?	
162. een bevrucht ei dat bebroed is ?	
163. uit het ei komen ?	

VIII. BEHANDELING, VERZORGING

Hoe noemt men in uw dialect :

164. kippevoer in 't algemeen ?	
165. kippevoer dat uit graanafval bestaat?	
166. kippevoer dat in de veevoederfabriek wordt geprepareerd ?	
167. zulk kippevoer dat uit korrels bestaat ?	
168. zulk kippevoer dat speciaal de leg bevordert ?	
169. zulk kippevoer dat speciaal voor mestkippen is bedoeld ?	
170. zulk kippevoer dat speciaal voor jonge kippen is bedoeld ?	
171. zulk kippevoer dat speciaal voor kuikens is bedoeld ?	
172. een driehoekig raam dat men vroeger rond de hals van hoenders bevestigde om ze te beletten uit te breken ?	

10.

173. de vleugeltoppen afknippen om
het vliegen te beletten ?

174a. de vleugels vastbinden om het
vliegen te beletten ?
- gewoon met een touwtje ?

175b. - met een stokje of rietje ?

176. kleine afgesloten loopplaats
voor kippen of ander pluimvee ?

177. een verplaatsbare kooi van tralie-
werk voor pluimvee (zie tek. 177)

178. een kuikenopfokplaats met een
vloer van gaas of latwerk ?

179. een kunstmoeder voor kuikens ?

180. Kent u een verschillende bena-
ming voor het model verwarmd
met kolen of stookolie, met gas,
met elektriciteit?(zie tek. 180)

181. een buitenhokje of zomerhokje voor
kuikens ? (zie tek. 181).

182. grote kooi of krat om pluimvee
naar de markt te brengen ?
(zie tek. 182)

183. een ronde van wissel gevlochten
kooi om pluimvee naar de markt
te brengen (zie tek. 183)

IX. PRODUKTEN

184. één ei ?

185. twee eieren ?

186. een wit ei ?

187. een bruin ei ?

188. een gespikkeld ei ?

189. ei van een jonge kip ?

190. ei van een volwassen kip ?

191. Hoe heet de eierschaal ?

192. het schaalvlies ?

193. het wit van een ei ?

194. de dooier, het gele van een ei ?

195. een ei met twee dooiers ?	
196. een ei zonder harde schaal ?	
197. een ei met een gerimpelde schaal ?	
198. een ei met een dubbele schaal ?
(tussen de twee schalen bevindt zich een laagje eiwit)	
199. een ei met een bloedvlek op de dooier of in het wit ?	
200. hoe heet die bloedvlek ?	
201. het laatste ei dat een kip op een seizoen legt; het is meestal uitzonderlijk klein.	
Het ene ei dat men in het nest laat liggen :	
202a. algemene benaming ?	
203b. als het een echt ei is ?	
204c. als het een nagmaakt ei is ?	
205. het laatste ei dat een kip zou leggen uit kwaadheid omdat al haar eieren geroofd zijn ?	
206. de eieren wegnemen uit de nesten ?	
207. een ei dat door ouderdom bedorven is ?	
208. een bedorven ei dat klotst als men ermee schudt ?	
209. een ei inspekteren om te zien of het goed is om te eten ?
a. in het algemeen ?	
210b. door het voor een lamp te houden ?	
211c. door het in een vloeistof te dompelen?	
212. een ei rauw consumeren door een gaatje in de schaal te slaan en zo op te drinken ?	
213. de brede en diepe schotel waarin men vroeger eieren bewaarde ?	
214. een korf met één draagarm om eieren naar de markt te brengen ?	
215. een grote mand met 2 oren om eieren naar de markt te brengen.	

12.	
216. De naam voor : 12 eieren ?	
217. De naam voor : 6 eieren ?	
218. Kende u een ander aantal eieren dat als maateenheid diende bij het verhandelen ? Hoeveel eieren bevatte die ? Wat is de naam van die eenheid ?	
219. het vierkant hard kartonnen blad met putten in, waarin eieren gelegd worden en die op elkaar gestapeld kunnen worden ? (zie tek. 219)	
220. een doosje om 6 of 12 eieren in op te bergen ? (zie tek. 220)	

X. SLACHTEN

221. een kip of haan slachten ?	
222. een hoen met de hand van de pluimen of veren ontdoen ?	
223. een te pluimen hoen in heet water drenken ?	
224. een plat rond mes om pluimstoppels uit te steken (zie tek. 224)	
225. de overblijvende wolharen of stoppels van een gepluimd hoen met een busseltje stro afbranden ?	
226. de stoppels afbranden met een moderne vlammenwerper ?	
227. Hoe noemt men de ingewanden van een geslacht hoen ?	
228. Hoe zegt men : de ingewanden verwijderen van een gepluimd hoen ?	
Kent u dialectbenamingen voor de volgende verteringsorganen van een hoen ? (zie tek. 229)	
229. slokdarm (1)	
230. krop (2)	
231. kliermaag (3)	
232. spiermaag (4)	
233. twaalfvingerige darm (5)	
234. alvleesklier, pancreas (6)	

235. dunne darm (7)	
236. endeldarm (8)	
237. blinde darm (9)	
238. kloaka (10)	
239. lever (11)	
240. galblaas (12)	
241. milt (13)	
Kent u dialektbenamingen voor de volgende legorganen van een kip ? (Zie tek. 242)	
242. eierstok (1)	
243. eileider, tuba (2)	
244. eiwitvormend gedeelte (3)	
245. eivliezenvormend gedeelte (4)	
246. eischaaivormend gedeelte of baar- moeder (5)	
247. schede (6)	
248. kloaka (7)	
249. anus (8)	
250. eileider in zijn geheel (3-5)	
251. Hoe heten de teelballen van de haan (die zich in de buikholte tegen de rug bevinden)?	
252. Hoe heet het uitwendig geslachts- orgaan van de haan ?	

XI. ZIEKTEN EN AANDOENINGEN

Opmerking vooraf :

De dialektspreker onderscheidt in zijn woordenschat de ziekten en aandoeningen van pluimvee niet zoals de moderne diergeneeskunde dat doet; hij benoemt nl. meestal een ziekte naar een aantal typische kenmerken of uitwerkingen ongeacht of het om een virale of bakteriologische infectie gaat of een andere oorzaak heeft.

Daarom is het niet alleen best mogelijk maar zelfs waarschijnlijk dat de hieronder beschreven ziekten niet allemaal aparte namen hebben. Waarschijnlijk zullen bepaalde dialektbenamingen op verschillende ziektes toegepast worden. U kunt dat ook best zo aangeven.

Hoe noemt men de volgende aandoeningen :

253. huiduitslag op de stuit ?

14.

254. uitzakking van de endeldarm ?	
255. uitzakking van de eierleider ?	
256. verzworen voetzolen ?	
257. een bevroren kam ?	
258. opgezwollen en tranende ogen ?	
259. veelvuldige en dunne ontlasting ?	
260. ontsteking van de eierleider ?	
261. legkramp, legnood, het ei niet kunnen leggen (zie tek. 261)	
262. een beroerte (duizelen, waggelen, omvallen) ?	

Kent u dialectbenamingen voor de volgende ziekten :

263 SNOT (coryza avium contagiosa)

Een verkoudheid gepaard gaand met ontsteking van de bovenste luchtwegen. De dieren niezen veel; door neusvloeiing raken de neusgaten verstopt; de dieren houden de bek open om te ademen, ze piepen of rochelen; de ogen zijn vochtig en soms zijn de oogleden opgezwollen. De eetlust vermindert en de leg gaat achteruit. (*snot, kwaad snot, kataar, pips, bronsjiet, e.a.*) (zie tek. 263)

264. CHRONISCHE VERKOUDEHEID

Een slepende aandoening van de ademhalingsorganen, waarbij de kippen niezen en hoesten en vaak slijm in de bek hebben. (*snot, bronsjiet, e.a.*) (zie tek. 264)

265. KIPPENCHOLERA (Pasteurellose)

De ziekte komt het meest voor in warme en gematigde streken, bij ons soms bij of door ingevoerde dieren, ze wordt veroorzaakt door een bacil. Op een bepaald ogenblik sterven één of meer kippen. De andere vertonen een beginnend ziektebeeld : ze zijn suf, ze laten de vleugels hangen, hebben koorts, eten nocht drinken, krijgen blauwrode kam en lellen, ademen latig en hebben een bloederige diarree. De sterfte onder de dieren is in het begin zeer groot, tot 70 %. Daarna vermindert de sterfte en de laatst besmette kippen maken een chronisch stadium door met o.a. de volgende symptomen : bloedarmoede, neerslachtigheid, slepende diarree, gewrichtsontsteking en kreupelheid, abscessen in de onderhuid en aan de kam en lellen, vermagering en uitputting. (*cholera, typhus, pest, hennepaag e.a.*) (zie tek. 265)

266. PULLORUM of WITTE DIARREE

Een zeer besmettelijke ziekte die vooral kuikens aantast : ze eten niet meer, laten de vleugels hangen, zitten suf, slaperig en ineengedrongen. De uitwerpselen zijn dun en krijtwit.

Wanneer de kuikens enkele dagen blijven leven vormt zich rond de aars een korst die de ontlasting bemoeilijkt, zodat de kuikens piepend rondlopen. Eksemplaren die overleven blijven besmet en geven de ziekte door via de eieren. (*Witte schijt, strontpot, krijtschijt*) (zie tek. 266)

267. KIPPENTYFUS of ZIEKTE VAN KLEIN

De ziekte verschilt niet veel van Pullorum, alleen worden ook volwassen kippen er gemakkelijk door aangetast. De kippen vertonen vermagering en algemene verzwakking, chronische geel-groene diarree, bleek worden van kam en lellen. De sterfte bij volwassen kippen is niet zo groot maar de ziekte komt jaarlijks terug. (*geel schijt, besmettelijke darmontsteking, e.a.*)

268. VOGELTUBERCULOSE

Tuberculeuze kippen vermageren geleidelijk hoewel ze goed blijven eten. Ze worden bloedarmoedig en kwijnen langzaam weg. Een typisch kenmerk is ook zwakte in de poten met een slome gang. Soms komen er knobbels op de poten of de gewrichten voor. Bij het slachten konstateert men tuberkels of knobbeltjes op de lever en/of elders op de ingewanden. (*tering, knobbeltering, e.a.*)

POKKEN en DIFTERIE

Zijn twee verschillende verschijningsvormen van een ziekte, verwekt door hetzelfde virus. De ziekte kan zich lokaliseren op de huid (pokken) of op de slijmhuizen (difterie)

269a Hoe noemt u de vorm die zich manifesteert via de huid : wratachtige knobbeltjes op de kam, lellen en oogleden, soms ook op de huid van de hals en rond de cloaca. (*pokken, kanker*) (zie tek. 269) ?

270b Hoe noemt u de vorm die zich manifesteert door blaasjes en vellen op de slijmvlies van de tong, het gehemelte, keel, longpijp en krop ? (*kanker, geel(in de bek), velletjesziekte, spruw, pipeie, e.a.*)

271. VOGEL- of HOENDERPEST

Een virusziekte met een inkubatietijd van 3 à 5 dagen en met daarna vaak een acuut verloop en een zeer hoge sterfte. De gevoeligheid voor de ziekte vermeerderd met de ouderdom : volwassen kippen zijn zeer gevoelig, kuikens niet. De eetlust vermindert, de dieren worden slaperig, kam en lellen zijn donker gekleurd. Uit de neusopeningen

vloeit slijm en er is meestal diarree. Bij het slachten konstateert men zwellingen in de onderbuik; soms bloedingen in de maag, en een ontaarde lever en milt. Genezen dieren zijn immuun.
(*pest, plaag, e.a.*) (zie tek. 271.)

272. PSEUDOHENDERPEST - ZIEKTE VAN NEWCASTLE

De ziekte wordt vaak aangekondigd door het leggen van een reeks windeieren en/of een geweldige daling in de leg. De ziektesymptomen zijn : verlammingen, evenwichtsstoornissen, piepend ademhalen of regelmatig openen en sluiten van de bek, doodvallen met uitgestrekte vleugel. (*pest, plaag, e.a.*) (zie tek. 272) ?

273. DIKKE-LEVERZIEKTE - LEUCOSE

Een virusziekte die de lever en het bloed aantast. De dieren hebben een dorre kam en zien er bleek uit; ze vermageren erg, maar door de leveropzwellings maakt het achterlijf toch een dikke indruk.
(*leverziekte, witbloedziekte, watergat, waterkont, het water e.a.*)

274a. COCCIDIOSE - KUIKENDIARREE

Een aandoening in de dunne darm die zich vooral manifesteert bij kuikens tussen 3 en 10 weken en een gele-slijmerige en vooral bloederige diarree veroorzaakt. Grote sterfte.
Bij volwassen kippen stelt men vermagering en diarree vast, die echter niet bloederig is.
Hoe heet de ziekte bij kuikens ? (*rode afgang, rode schijt, e.a.*)
(zie tek. 274)

275b. Hoe heet de ziekte bij kippen ?

276. TRILZIEKTE (Encephalomyelitis avium)

Besmettelijke hersen- en ruggemergontsteking. De dieren beven voortdurend. (*beefziekte*) (zie tek. 276)

277. MILTVUUR

De dieren beginnen te beven en zetten hun veren op, langzaam worden de slijmvliezen blauwachtig. Daarna worden kam en lellen donkerpaars en vloeit bloedig schuim uit aars, bek en neusgaten. De kip tuimelt omver en sterft in krampachtige stuiptrekkingen. De krenge worden verbrand en niet begraven om besmetting via de bodem tegen te gaan.

278. BLAUWE KAMZIEKTE

Een moderne hoenderziekte, waarvan het meest typische kenmerk de blauwe verkleuring van de kam is. Ze komt (kwam) vooral voor bij eenzijdige tarwevoeding.

279. ZWARTE KOP - BLACK HEAD

Een aandoening van alleen maar jonge poeljen (het meest bij kalkoenen) die zich kenmerkt door het zwart worden van de kam en lellen. (zie tek. 279)

280. KIPPENVERLAMMING - ZIEKTE VAN MAREK

Een ziekte van het zenuwstelsel die zich meestal uit in een gedeeltelijke verlamming of in ongecontroleerde bewegingen ook soms in blindheid. De kippen sterven langzaam van uitputting. De ziekte manifesteert zich vooral bij poeljen vóór de eerste leg. (zie tek. 280)

281. PAPEGAAIZIEKTE (Psittacose)

Een ziekte die vooral via ingevoerde tropische vogels de hoenderbevolking kan besmetten. De symptomen zijn : slaperigheid, diarree en neusslijmvliesontsteking. Redelijke sterfte. Gezwollen lever en milt bij de krengen. Het belangrijke van deze ziekte bestaat erin dat ze besmettelijk is voor de mens bij wie ze zich manifesteert als een griepachtige longontsteking, soms met dodelijke afloop.

282. LONGSCHIMMELZIEKTE (Aspergilcose)

De ziekte wordt veroorzaakt door schimmelstof (sporen) van meerdere schimmelsoorten die gedijen in vochtige, warme en slecht verluchte lokalen. De sporen zetten zich vast in de longen en luchtwegen. De dieren ademen moeilijk, worden lusteloos, vermageren en sterven door verstikking of uitputting. Bij kuikens kan de sterfte heel groot zijn.

283. POEDERKAM (Favus)

Een huidschimmelziekte waarbij aanvankelijk kleine ronde, witgrijze en droge vlekjes ontstaan op kam en lellen. Daarna kunnen ook hals en romp worden aangetast. De aangetaste delen zijn als met poeder bestoven of bedekt met korsten. Het dier draagt een muffige schimmelgeur mee.

18.

284. SCHURFT (1)

Er zijn twee soorten schurftmijten bij hoenderen. De ene soort leeft tussen de schubben van de poten. Er ontstaat ontsteking met woekering en verhoorning met verkalking van de opperhuid. Aanvankelijk zien de poten er grijsgeel uit, daarna komen er kalkachtige korsten. Hoe noemt men deze aandoening ? (*kalkpoten*) (zie tek. 284)

285. SCHURFT (2)

Een tweede schurftmijt nestelt zich tussen de pluimen. De ziekte begint meestal op de rug en kan zich over het hele lichaam uitbreiden. De pluimen vallen uit of breken af. De dieren hebben voortdurend jeuk. Hoe heet deze aandoening ?

WORMEN

286a. Hoe noemt men inwendige parasieten of darmwormen in het algemeen ?

287b. lintwormen (lang en dun)

288c. spoelwormen (klein en rond)

289. GAAPZIEKTE - ROODWORM (Syngamose)

Een kwaal die vooral jonge kuikens en ook fazanten aantast. Ze komt alleen voor op vochtige terreinen en wordt verwekt door een ronde rode worm die steeds in koppel leeft en zich nestelt in de luchtpijp. Daar verwekt die ontsteking en verstopping. De aangetaste dieren gapen voortdurend en schudden met de kop om zich van de wormen te ontdoen. De dieren sterven, zoniet van uitputting, dan van verstikking.

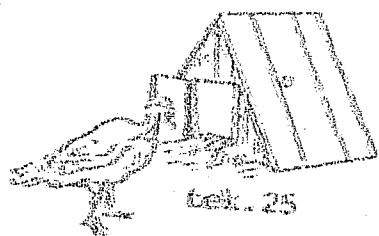
LUIZEN EN VLOOIEN

290. Hoe noemt men kippeluizen?

291. Hoe noemt men kippevlooiën ?

ZIEKTEN VAN DE KROP

- 292a. Hoe noemt men een harde krop. Die ontstaat door voeding met te veel of moeilijk te verteren voedsel. Na het drinken zet de krop uit. (*zakkrop, harde krop*) (zie tek. 292)
-
- 293b. Hoe noemt men de aandoening van de krop die een gevolg is van te grote afkoeling door het drinken van koud water. Er ontstaat een ontsteking van het slijmvlies in de krop en er kan ook spierverslaving optreden. De kip vertoont neiging tot braken en er vloeit dikwijls een kwalijk riekende vloeistof uit neus en bek. (*weke krop, waterkrop, luchtkrop*)
-
294. RACHITIS
Beenderzwakte met vergroeiing of doorbuiging van borstbeen en poten. Daardoor hebben de kippen meestal een waggelende gang. (*rachitisme, Engelse ziekte, e.a.*) (zie tek. 294)
-
295. JICHT
Een te hoog gehalte aan urinezuur veroorzaakt afzetting daarvan in de gewrichten. De gezwellen komen het meest voor aan de pootgewrichten en aan de voetzool (zie tek. 295)
-
296. MONDSCHIMMEL
Een schimmelkwaal die vooral op de tong, ook in de mondholte en slokdarm een witte hoornachtige aanslag veroorzaakt. De witte velletjes zijn makkelijk te verwijderen. (*spruw, spreij, papeie, pepeie, verdroogde tong*).
-
297. Kent u misschien nog andere dialectbenamingen voor ziekten of aandoeningen van kippen? Zo ja, wat is de naam en voor welke aandoening staat die?

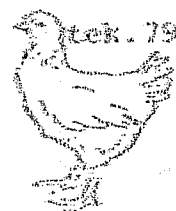
tek. 25

tek. 70

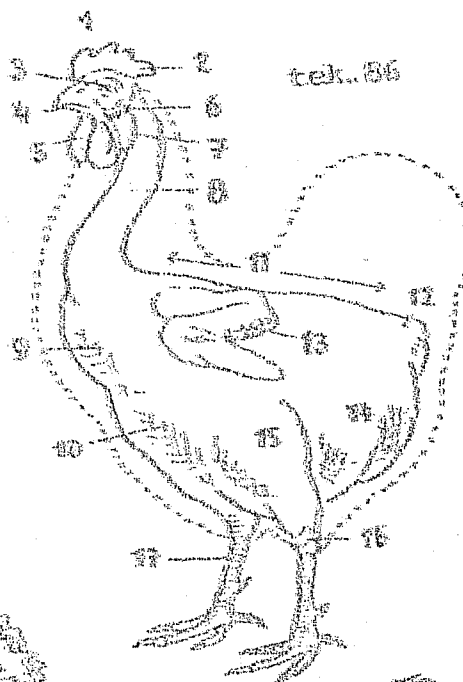
tek. 76

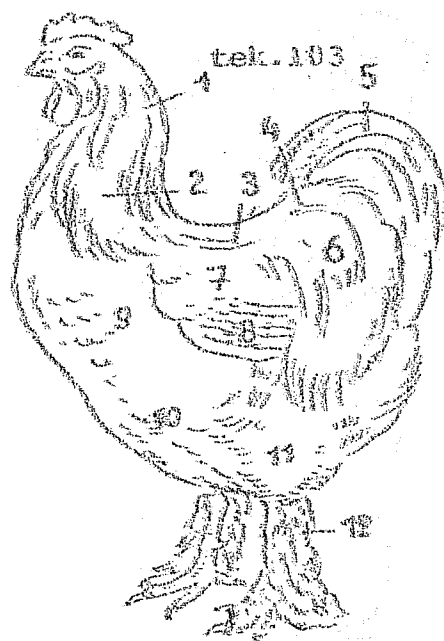
tek. 79

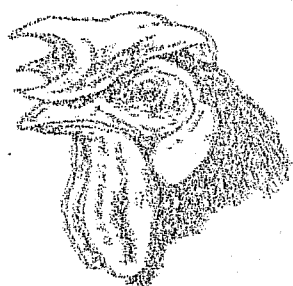
tek. 82

tek. 86

tek. 103

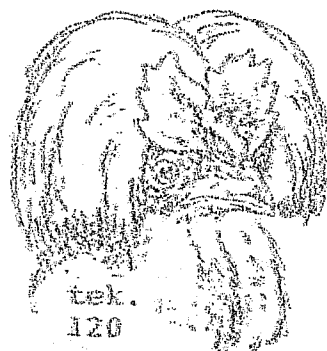
tek. 117

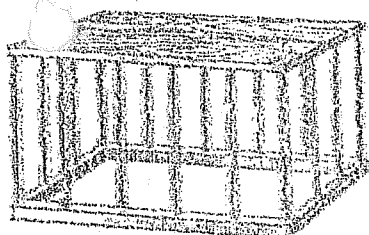
tek. 115

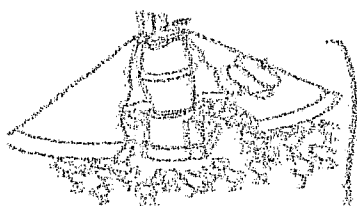
tek. 119

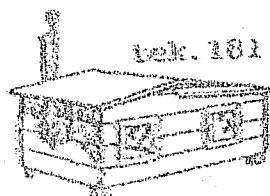
tek. 120

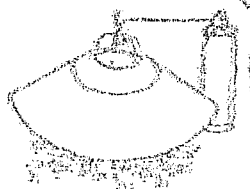
tek. 177

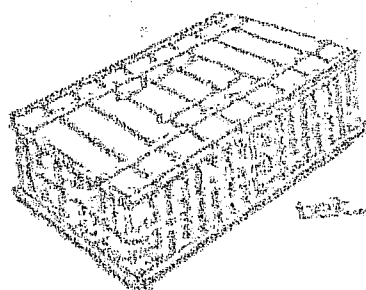
tek. 180

tek. 181

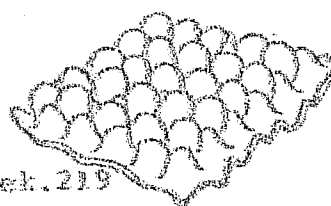
tek. 183

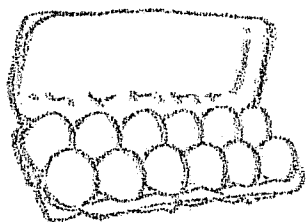
tek. 182

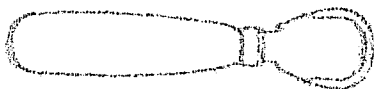
tek. 219

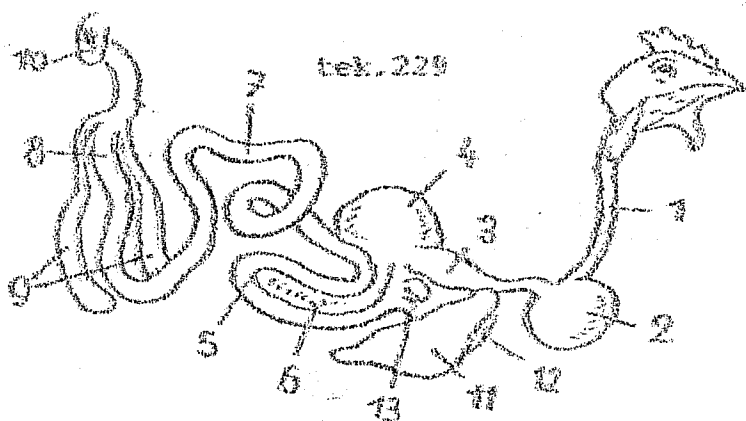
tek. 220

tek. 224

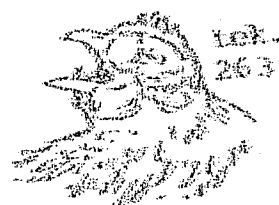
tek. 229

tek. 242

tek. 261

tek. 263

tek. 264

tek. 265

tek. 266

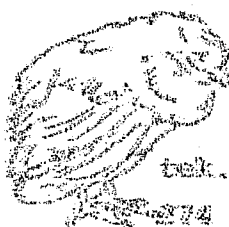
tek. 269

tek. 271

tek. 272

tek. 274

tek. 276

tek. 279

tek. 280

tek. 284

tek. 292

tek. 294

tek. 295